

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið

Reykjavík 1. október 2026

Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

2609035SA VRB/fs
Málalýkill: 00.63

**Efni: Umsögn um stefnu og framkvæmdaáætlun um samþættingu þjónustu í
þágu farsældar barna til ársins 2030, 75.mál.**

Vísað er til umsagnarbeiðni velferðarnefndar Alþingis dags. 18. september sl., þar sem óskað er umsagna um stefnu og framkvæmdaáætlun um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna til ársins 2030.

Afstaða Sambandsins

Frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2027 hefur verið lagt fyrir Alþingi þar sem gert er ráð fyrir að tímabundin viðbótarframlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga vegna innleiðingar farsældarlaganna falli niður þar sem fimm ár eru liðin frá gildistöku laganna. Ljóst er að innleiðingu laganna er ekki lokið eins og fram kemur í skýrslu Ríkisendurskoðunar um innleiðingu og framkvæmd farsældarlaganna frá júní 2026. Í skýrslunni eru ástæður þess raktar en m.a. er tilgreint að tafir hafi orðið á upphafstíma innleiðingarinnar og að ríkið hafi ekki staðið nægilega vel að undirbúningi lagasetningarinnar sem birtist m.a. í því að upphaflegt kostnaðarmat standi ekki. Í því samhengi vísar Sambandið til eftirfarandi tilvitnunar í skýrslunni: .

„Ríkisendurskoðun telur kostnaðarmat sem lagt var fram í aðdraganda lagasetningarinnar hafa verið óraunsætt með tilliti til kostnaðar við að þjónusta áætlaðan fjölda barna sem þurfa þjónustu á grundvelli laganna á hverjum tíma.

Þrátt fyrir að beinn kostnaður vegna laganna sé ekki langt frá efri mörkum kostnaðarmatsins eru tæplega fjórfalt færri börn en kostnaðarmatið byggði á að þiggja þjónustu á grundvelli þeirra. Kostnaður við að þjónusta hvert barn er því verulega hærri en matið gerði ráð fyrir.

Ríkisendurskoðun gagnrýnir svör ráðuneytisins um þær áætlanir sem kostnaðarmatið byggði á og telur þau til marks um að ráðuneytið skorti skýra sýn á þá viðbótarþjónustu sem felst í lögunum, þær þarfir sem til stóð að uppfylla og þann árangur sem átti að ná. Ekki sé trúverðugt að kynna lagafrumvarp og kostnað við það með svo óljósum forsendum.“

Með vísan til ofangreinds er ljóst að innleiðingartími laganna getur ekki talist liðinn, þrátt fyrir að á það hafi verið stefnt við setningu laganna. Sambandið gerir athugasemdir við þá framkvæmd að miða fjárfraðlög in eingöngu við fyrirfram ákveðinn árafjölda frekar en raunverulegan framgang innleiðingarinnar.

Sambandið vill einnig árétta umfjöllun í greinargerð með frumvarpi er varð að farsældarlögum þar sem kemur fram að áætlanir um kostnaðaráhrif laganna verði yfirfarnar í ljósi þess að þau eru óvissu háð en þar segir:

„Gera verður þann fyrirvara að áætlanir um viðbótarkostnað sveitarfélaga eru óvissu háðar, svo sem hvað varðar það hve hratt þessi innleiðing muni ganga fyrir sig og áhrif nýrra verkefna frumvarpsins á þau verkefni sem þegar eru unnin við þjónustu í þágu barna. Þá gæti kostnaður orðið lægri með breyttri forgangsröðun og bættri nýtingu fjármuna innan núverandi kerfa þannig að ekki komi til jafn mikillar fjölgunar stöðugilda. Vegna þessa er gert ráð fyrir að áætlanir um umfang verkefnisins verði yfirfarnar af hálfu fulltrúa ríkis og sveitarfélaga í tengslum við vinnslu fjármálaáætlunar og fjárlaga.“

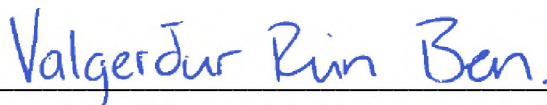
Mikilvægt er að slíkt samtal eigi sér stað áður en dregið er úr innleiðingarfjármagni til sveitarfélaganna til að tryggja fullnægjandi aðlögunar- og breytingastjórnun og fyrirsjáanleika við fjárhagsáætlanagerð.

Að lokum

Sambandið hefur ávallt tekið undir tilgang og markmið farsældarlaganna og eru mörg sveitarfélög komin langt í breytingar á verklagi í samræmi við lögin. Sambandið hefur þó áhyggjur af því að dregið geti úr áframhaldandi innleiðingu sveitarfélaga þegar stuðningur ríkisins við framkvæmd laganna fellur niður. Sambandið fagnar því að ríkið hugi að áframhaldandi stuðningi við framkvæmd laganna með framlagðri stefnu og aðgerðaáætluninni en hefði þó talið vænlegra ef áherslan hefði frekar verið lögð á grunninnleiðingu laganna með markvissri innleiðingaráætlun til lengri tíma. Að mati Sambandsins er slíkt betur til þess fallið að festa varanlega í sessi nýtt verklag og áherslur frekar en mótun einskiptis aðgerða eins og hér liggja fyrir. Slíkt dreifir kröftum og fjármagni og eykur líkur á flækjustigi innan stjórnsýslunnar.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Valgerður Rún Benediksdóttir
yfirlögfræðingur